

Det første huset på Seternes

Av Ole Kristian Jørgensen
2010

Det første huset på Seternes var bygd av 4" laftet tømmer. Huset hadde det en kaller for mansardtak som innebar at yttertaket hadde en brutt form for å gi større plass i andre etasje. Grunnflaten var på ca 10m x 8,5m samt to bislag. Det ene bislaget mot sydvest var ikke ferdig, det var bare yttervegger samt dør og vindu som var på plass.

Huset var opprinnelig bygd på Skjervøy for brødrene Jens Dahl og Johan Hall. De var sønner til Alf`s morfar, Edvard Johannesen, og vaks opp på Taskeby. Tross forskjellig etternavn var de brødre. Det var på den tiden ikke uvanlig at dåpsbarn fikk mellomnavn etter viktige faderer, men i voksen alder brukte de bare mellomnavnet og kuttet ut Johannesen.

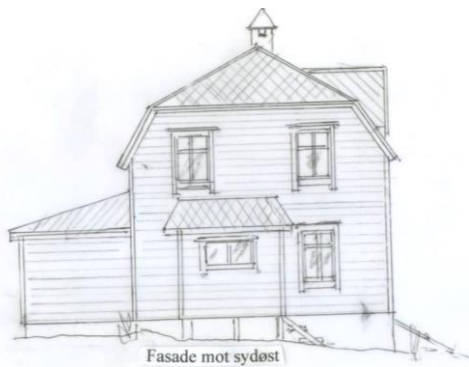
Brødrene reiste i ung alder til Amerika. De var bygningsarbeidere, men de drev fiske i sesongene på kysten av Alaska og Canada. Jens var kjent som dyktig kveitefisker fra Seattle. Da de hadde lagt seg opp noe kapital kom de tilbake til Skjervøy og slo seg sammen med, eller jobbet for Snekker- Hansen som reparerte og bygde trebåter et stykke inne i Vågen. Huset bygde de på øvresiden av veien.

Det var en ugunstig tid å starte med ny virksomhet. Industrien hadde store vansker gjennom hele tiåret 1920 – 30. Den internasjonale lavkonjunkturen fra

1920, den norske pengepolitikken og de spente forholdene i arbeidslivet medvirka til en svært ujevn utvikling med tendenser til stagnasjon. 1921 var et katastrofeår. Brødrene Jens og Johan holdt likevel ut med sin virksomhet til rundt 1930, men da var lønnsomheten så lav at de pakket sammen og dro tilbake til Amerika, eller mer presist til Prince Rupert på Canadas nordvestkyst. Om verkstedet og slippen ble solgt vet jeg ikke, men bolighuset ble ikke solgt før Alf Jørgensen overtok det i 1932.

Om det var vanskelig å drive næringsvirksomhet i mellomkriksåra var det ikke lettere å sette i gang nybrottsvirksomhet. Kapitaltilgangen var svært begrenset, og det var vanskelig å få lån. Vi vet at familien måtte forlate et småbruk på Taskeby fordi de ikke maktet avdragene, så opptjent kapital var det neppe. Kanskje hjalp ”rike onkler i Amerika” til. I hele landet var det vanskelige tider. Hele 33,5 % av de fagorganiserte var arbeidsledige i 1933, og over 11 % av befolkningen levde på fattigkassen. Fiskerbønnene var på en måte sjølsysselsatt og de kunne til nød fø familien med det som småbruket og havet ga, men det ble mye slit og lite penger.

Huset på Skjervøy ble tatt fra hverandre og lagt i flåte som siden ble slept til Seternes. Der

stilte mange av sambygdingene opp og bar materialene opp til grunnmuren som Alf hadde murt opp av gråstein. (hvordan han hadde fått tid til det er nesten uforståelig, men vi vet at han i alle fall hadde hjelp av broren Ragnvald) Da huset sto på Skjervøy hadde det to bislag som nå ble satt sammen slik at de kunne benyttes til midlertidig bolig. Sambygdingene stilte og opp da huset skulle gjenreises. Adrian Kristiansen fra Lille Taskeby var byggeleder, og Amandas bror, Jan Seppola kom fra Kvænangen for å hjelpe til. Det hele var en kappleik med tiden. Huset måtte bli ferdig før vinteren og de

måtte sanke sammen nok for til to kyr og noen sauer.

Huset kom opp, men det var verken tid eller penger til å sette opp fjøs. Det første året ble dyrene plassert i kjelleren hvor gråsteinsmuren ble tettet så godt det lot seg gjøre. Varmt kan en vel ikke si at det var, men dyrene var plassert i et kjellerrom under kjøkkenet så litt varme kom det vel derfra.

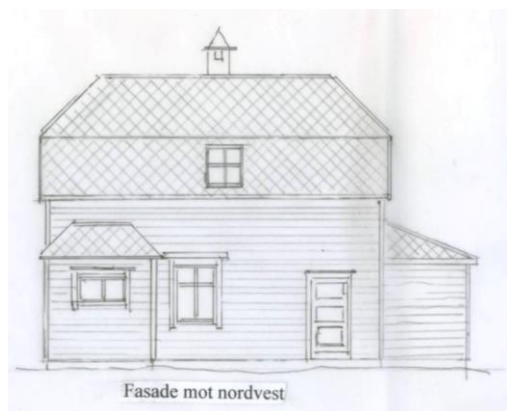

De første årene sto huset uten utvendig kledning, men det var tjæreapp utenpå tømmerveggene. Først i 1938 fikk hele huset kledning, og det ble bygd et nytt bislag på sørvestsiden. Dette tilbygget rakk de aldri å gjøre ferdig før allting ble brent i 1944.

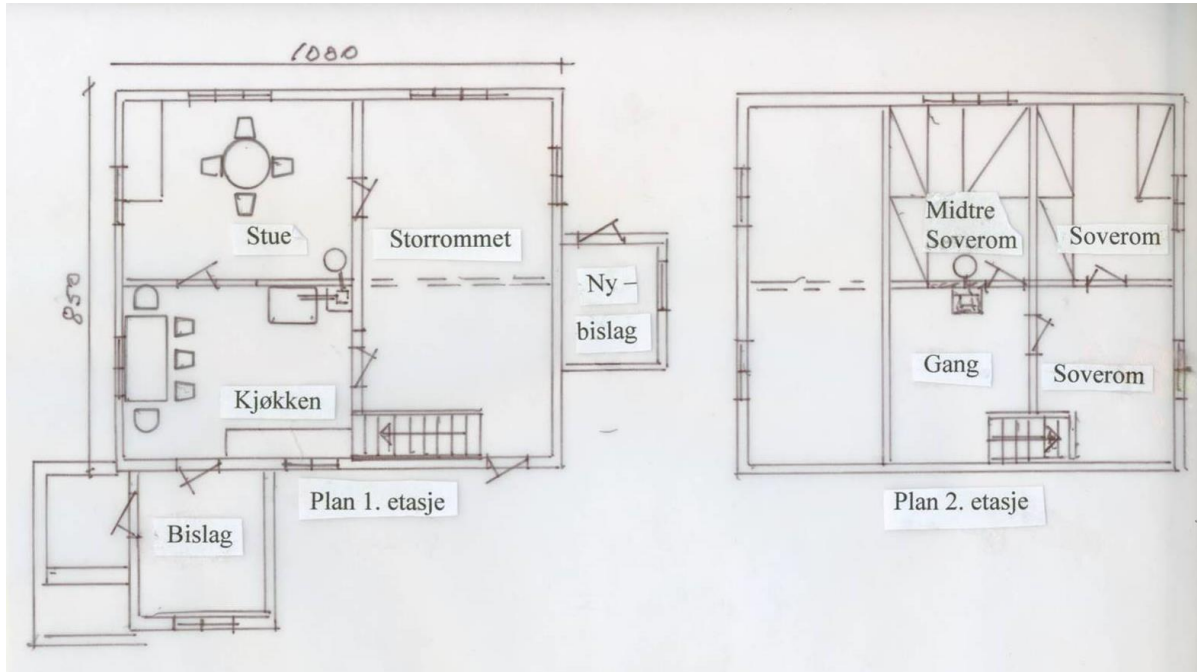
Heller ikke innvendig ble huset ferdig. Rommet ved siden av stua og kjøkkenet ble brukt som forlager for dyrene det første året, det var delvis kledd innvendig men mye gjensto. Rommet ble kaldt "Storrommet" og ble brukt som bod når det ikke var vevstue. Vanligvis sto veven på det ikke innredede rommet over kjøkkenet og stuen. Det var bare midtrommet på loftet som ble

innredet det første året. Her lå ungene to og to i køysenger, men senere ble de to rommene mot sørvest innredet, og det ble etter hvert romsligere. På soverommene oppe var det kun midtrommet som kunne varmes opp, men det var sjelden den ovnen var i bruk.

I første etasje var det kjøkkenet som bokstavelig talt var allrom. Bare dette romme ble varmet opp, og her ble alle typer mat tillaget og servert. Her ble vått yttertøy tørket, og sko og kommager ble tørket under ovnen. Senegraset til kommagene ble tørket i steikeovnen. Her ble det karett, strikket og spunnet og klær ble sydd og reparert gjennom hele vinteren. Fiskegarn ble bunnet og fiskeredskaper reparert, på kalde vinterdager ble det også egnet line her, Det var på kjøkkenet at en god del redskap og utstyr til gårdsdrift og fiske ble fornyet og reparert. Etter en lang dag med arbeid og lek var ofte ungene helt utslitt når kveldsmørket seg på, og da var det ofte trangt om plassen til å få seg en lur på kjøkkengulvet.

Stuen var ikke i bruk til daglig, men på søndager og på alle andre helligdager var det full aktivitet her. Når vi fikk fremmede gjester og "storfolk" på besøk ble de traktert her, men de flest ble oppvartet ved kjøkkenbordet. Hvert annet år var stuen barselrom. Når jordmoren, Kristine Solvang kom ble det satt inn en ekstraseng her, og det ble gjort klart på divanen for fødsel. De fem siste av ungene i familien har første gang sett dagens lys i denne stua.

Det kom etter hvert fjøs, sommerfjøs og naust på Seternes. Marken ble pløyd, gras, grønnsaker og potet sådd og høstet og vinterved og torv ble lagret. Seternes var blitt et ganske veldrevet småbruk da evakueringsordren kom i 1944. Amanda vasket huset og satte duk og blomster på kjøkkenbordet før hun forlot "Det første hus" og alt det andre, etter tolv års slit på Seternes.

Tegningene er produsert etter anmodning fra Rune som var inspirert av skisser fra Roald. De er laget etter hukommelsen og i samråd med de av søsknene som har e-post, og telefon. Roald har bidratt med skisser og informasjon, og er vel den som husker mest. Jeg takker alle som har bidratt, og håper at det som her er presentert er noenlunde i samsvar med "Det første huset", og at dette er av interesse for kommende slekter.